

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

**Χαιρετισμός Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και
Πρέσβειρας για το Ευρωπαϊκό Έτος Ενάντια στη Φτώχεια και τον
Κοινωνικό Αποκλεισμό, κας Λήδας Κουρσουμπά, στην Εκδήλωση για τη
Λήξη του Ευρωπαϊκού Έτους 2010**

4 Δεκεμβρίου 2010

Αμφιθέατρο του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου

Η αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού δεν είναι εύκολο εγχείρημα. Απαιτεί συντονισμένη και ολιστική προσέγγιση από την πολιτεία και, παράλληλα, εγρήγορση της κοινωνίας. Παρά το ότι έχουν ήδη παρέλθει 10 ολόκληρα χρόνια από τότε που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας κάλεσε τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Ένωση να λάβουν μέτρα ώστε να γίνει ένα αποφασιστικό βήμα για την εξάλειψη της φτώχειας έως το τέλος του 2010, εν τούτοις, οι αριθμοί στην ΕΕ συνεχίζουν να μας συγκλονίζουν. Δυστυχώς δε, ένας πολύ μεγάλος αριθμός των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό, είναι παιδιά. Παρά το ότι, η καταπολέμηση του φαινομένου συγκαταλέγεται στις προτεραιότητες κάθε

κοινωνίας, ανά το παγκόσμιο, και παρά το ότι έχουμε διανύσει 21 ολόκληρα χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την κατάσταση των παιδιών σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο εξακολουθούν να μας εκπλήσσουν δυσάρεστα, αφού εκατομμύρια παιδιά βιώνουν καθημερινή παραβίαση των βασικών τους δικαιωμάτων.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε το 1991 και, επομένως, τη δεσμεύει με αυξημένη ισχύ έναντι οποιουδήποτε εθνικού νόμου, καλύπτει διεξοδικά το δικαίωμα του παιδιού στην προστασία. Στο Προοίμιό της, γίνεται ρητή αναφορά στην υπόδειξη της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού ότι «το παιδί, λόγω της σωματικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννησή του». Περαιτέρω, σειρά διατάξεων της Σύμβασης δεσμεύουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να λαμβάνουν τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την προστασία του παιδιού από οποιαδήποτε διάκριση (Άρθρο 2) και κάθε μορφή πνευματικής, ψυχολογικής ή σωματικής κακοποίησης ή/ και εκμετάλλευσης, τόσο όταν βρίσκεται στο οικογενειακό περιβάλλον (Άρθρο 19) όσο και στο πλαίσιο οποιουδήποτε οργανισμού, υπηρεσίας ή ιδρύματος έχει αναλάβει τη φύλαξή του (Άρθρο 3).

Τα δικαιώματα του παιδιού στην προστασία ενισχύονται με διατάξεις οι οποίες προβλέπουν ειδικά μέτρα προστασίας για παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίζουσες συνθήκες και/ή αντιμετωπίζουν αντιξοότητες και τα οποία ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου για φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτές περιλαμβάνουν τα παιδιά με αναπηρίες, τα παιδιά πρόσφυγες, τα παιδιά μειονοτήτων, τα παιδιά που προορίζονται για υιοθεσία ή ζουν με ανάδοχες οικογένειες, τα παιδιά που βρίσκονται αντιμέτωπα με το νόμο ή ζουν σε εμπόλεμες καταστάσεις.

Ως εκ τούτου, η χωρίς διακρίσεις και πλήρης διασφάλιση του εγγενούς δικαιώματος στη ζωή, στην επιβίωση και στην ανάπτυξη, αλλά και του σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους συνιστά, υποχρέωση της πολιτείας και της κοινωνίας προς όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά που διαβιούν στη χώρα μας.

Παρά το ότι η Κύπρος συγκαταλέγεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα χαμηλότερα ποσοστά φτώχειας, τούτο δεν πρέπει να λειτουργεί εφησυχαστικά για την πολιτεία αλλά και την κοινωνία. Κι αυτό, γιατί η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, ως ένα πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τα παιδιά, τα οποία αποτελούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα πληθυσμού, και της οποίας η διασφάλιση των δικαιωμάτων εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από εμάς τους ενήλικες. Για τούτο, οι ευθύνες μας προς αυτά είναι πολύ μεγάλες. Εξάλλου, ο σύγχρονος ορισμός της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο δυτικό κόσμο δεν περιλαμβάνει μόνο στεγνά εισοδηματικά

κριτήρια, αλλά αφορά, κυρίως, τον αποκλεισμό ατόμων από τα συνήθη πρότυπα ζωής, συνθήκες και δραστηριότητες της κοινωνίας στην οποία διαβιούν.

Ως εκ τούτου, η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί μεγάλη πρόκληση για όλα τα κράτη, αφού δεν υπάρχει κοινή συνταγή για την αντιμετώπιση του φαινομένου αλλά, αντίθετα, απαιτούνται διαφοροποιημένες πολιτικές και πρακτικές, οι οποίες να συνάδουν με τις ιδιαίζουσες συνθήκες κάθε κοινωνίας. Και βέβαια, η αντιμετώπιση του φαινομένου, συνοδεύεται και με αντικειμενικές δυσκολίες οι οποίες σήμερα εντείνονται λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που, αναπόφευκτα, επηρέασε δυσμενώς και την Κύπρο. Παρά ταύτα, δεν θα ήμουν αντικειμενική εάν δεν αναγνώριζα τις προσπάθειες που καταβάλλει η κυβέρνηση μέσω της επιδοματικής πολιτικής που εφαρμόζει, των προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας εξαρτημένων ατόμων και των πολιτικών στήριξης προς συγκεκριμένες ομάδες οι οποίες ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου για φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, όπως οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα με αναπηρίες, οι οικογένειες μεταναστών, κ.α.

Μπορούν, όμως, να γίνουν ακόμα περισσότερα, **επενδύοντας πρωτίστως στα παιδιά**. Αυτό, συνεπάγεται ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στην παιδεία και, κυρίως, στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης και υπηρεσιών φροντίδας στα παιδιά προσχολικής ηλικίας, αφού η έγκαιρη παροχή ίσων ευκαιριών στα παιδιά που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου, τα εξοπλίζει από μικρή ηλικία με τις απαραίτητες δεξιότητες και ευκαιρίες για να πετύχουν

μετέπειτα στην αγορά εργασίας, μειώνοντας έτσι τις πιθανότητες για διαιώνιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η πολιτεία **πρέπει να επενδύσει ακόμα περισσότερο στα παιδιά**, μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις οι οποίες θα αγγίξουν τις ομάδες υψηλού κινδύνου όπως η εξασφάλιση ποιοτικών εναλλακτικών δομών σε παιδιά υπό τη νομική φροντίδα του κράτους, οικονομική στήριξη και ποιοτικά κέντρα αποκατάστασης για παιδιά με αναπηρίες, παροχή κινήτρων για στήριξη των παιδιών που ζουν σε απομονωμένες ή υποβαθμισμένες περιοχές, εξειδικευμένα μέτρα που απευθύνονται σε παιδιά εθνικών μειονοτήτων ή παιδιά μεταναστών, τα οποία θα συμβάλουν στην ένταξή τους και πολλά άλλα.

Έχοντας τη μεγάλη τιμή να είμαι πρέσβειρα για το Ευρωπαϊκό Έτος Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, επιθυμώ, για άλλη μια φορά να επισημάνω, ότι, παρά το ότι γίνονται πολλά βήματα και θετικές δράσεις προς τη σωστή κατεύθυνση, έχουμε ακόμη δρόμο να διανύσουμε. Αν και η πλήρης εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ακούγεται στα αυτιά μας ως ουτοπία, ο στόχος αυτός, όσο ανεδαφικός και αν φαίνεται, θα πρέπει να παραμείνει βασική προτεραιότητα των πολιτικών κάθε κυβέρνησης. Παράλληλα, η κοινωνία και κάθε άτομο ξεχωριστά οφείλει να αναλάβει τις δικές του ευθύνες για τη καταπολέμηση όλων εκείνων των στάσεων και προκαταλήψεων που έχουν ως αποτέλεσμα τον κοινωνικό αποκλεισμό ομάδων πληθυσμού και, ιδιαίτερα, ομάδων παιδιών.

Επιβάλλεται να παραμείνει ο πήχης ψηλά, γιατί κάθε φορά που ένα παιδί στερείται τα δικαιώματά του, τροφοδοτείται, εκ νέου, ο φαύλος κύκλος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, επιτρέποντας έτσι τη διαγενεαλογική συντήρηση του φαινομένου. Επιβάλλεται να συνεχίσουμε όλοι, εμπλέκοντας και τα ίδια τα παιδιά, μέσα από εποικοδομητικό διάλογο, ουσιαστικές εισηγήσεις, συνεργατικές δράσεις αλλά, κυρίως, μακριά από στείρες αντιπολιτευτικές ή μικροκομματικές κριτικές, να συμβάλλουμε εμπράκτως στην αντιμετώπιση του φαινομένου. Γιατί τα παιδιά δεν αποτελούν ιδιοκτησία κανενός και, γι' αυτό ακριβώς το λόγο, δεν έχει κανένας το δικαίωμα να τα επικαλείται χωρίς να ακούει πρώτα τη φωνή τους.

Τα παιδιά δεν είναι νούμερα ή απόλυτοι αριθμοί στατιστικών υπηρεσιών, τα παιδιά δεν είναι στοιβαγμένοι φάκελοι σε γραφεία κυβερνητικών λειτουργιών, τα παιδιά δεν είναι εικόνες προς τέρψη των φιλεύσπλαχνων συναισθημάτων της κοινωνίας των ενηλίκων. Τα παιδιά είναι παιδιά· με πρόσωπο, με άποψη, με συναισθήματα. Το κάθε παιδί κουβαλά τη δική του ιστορία, τα δικά του θέλω, τις δικές του ανάγκες, τα δικά του αναπαλλοτρίωτα και αδιαπραγμάτευτα δικαιώματα. Είναι ευθύνη όλων μας, πολιτείας και κοινωνίας, να διασφαλίσουμε για αυτά ένα παρόν και ένα μέλλον στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στη χώρα μας, μόνιμα ή προσωρινά, νόμιμα ή παράνομα, θα βιώνουν και θα απολαμβάνουν το πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων που τους ανήκουν.